

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยทั่วไป
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติ
งานห้องสมุดของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รวม 29
วิทยาเขต ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหารห้องสมุดได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา
การบริหารงานบุคคล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับประชากร คือ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในสถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล รวม 29 วิทยาเขต (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, สำนักงานอธิการบดี,
กองบริการ, ฝ่ายแนะแนวการศึกษาและอาชีพ 2532: 8-10) ได้แก่

1. วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ
2. วิทยาเขตอุเทนถวาย
3. วิทยาเขตพระนครเหนือ
4. วิทยาเขตภาคพายัพ
5. วิทยาเขตภาคใต้
6. วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
7. วิทยาเขตขอนแก่น
8. วิทยาเขตตาก
9. วิทยาเขตนนทบุรี
10. วิทยาเขตเทเวศร์
11. วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา หันตรา
12. วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
13. วิทยาเขตปทุมธานี

14. วิทยาเขตกาฬสินธุ์
15. วิทยาเขตสุรินทร์
16. วิทยาเขตอำนาจ
17. วิทยาเขตพิษณุโลก
18. วิทยาเขตจันทบุรี
19. วิทยาเขตลำปาง
20. วิทยาเขตบางพระ
21. วิทยาเขตพัฒนชัยการพระนคร
22. วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสูกรี
23. วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ
24. วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ
25. วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ
26. วิทยาเขตชุมพร เขตอุดมศักดิ์
27. วิทยาเขตพระนครศรีไต้
28. วิทยาเขตโชติเวช
29. วิทยาเขตเพาะช่าง

ซึ่งนี้ไม่รวมบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะ เพราะคณะต่าง ๆ ได้เปิดสอนที่
วิทยาเขต และใช้ห้องสมุดของวิทยาเขตเป็นส่วนใหญ่ เป็นบรรณารักษ์ 53 คน เจ้าหน้าที่
ห้องสมุด 58 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยทั้งสิ้น 111 คน โดยไม่รวมผู้ที่อยู่ใน
ระหว่างลาศึกษาต่อ (ภาคผนวก ก)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งใช้เครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล คือ
แบบสอบถาม (ภาคผนวก ก) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ได้แก่ ตำแหน่งที่
ปฏิบัติงานว่าเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด สถานภาพของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดว่าเป็น

ข้าราชการประจำ ลูกจ้างประจำ หรือลูกจ้างชั่วคราว สำหรับบรรณารักษ์ไม่ต้องระบุสถานภาพ เนื่องจากมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ทั้งสิ้น อายุ และระยะเวลาในการทำงานห้องสมุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด สร้างขึ้นโดยดัดแปลงจากแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ Brayfield and Rothe (1951: 307-311) ซึ่งมีข้อความจำนวน 18 ข้อ เป็นข้อความซึ่งสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และความรู้สึกที่มีต่องานที่ปฏิบัติ ลักษณะของข้อความมีทั้งทางด้านนิมิต (Positive) และด้านนิเสธ (Negative) เท่า ๆ กัน แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบประมาณค่า 5 อันดับ การตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบสอบถามทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าตนเองมีความคิดเห็นว่าเป็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความในแต่ละข้ออย่างน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	คำถามข้อ	1	2	4	6	8	11	12	14	และ	16	เป็นคำถามทางด้านนิมิต
ให้คะแนน												
		5	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง							
		4	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	เห็นด้วย							
		3	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	ไม่แน่ใจ							
		2	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	ไม่เห็นด้วย							
		1	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง							

	ส่วนคำถามข้อ	3	5	7	9	10	13	15	17	และ	18	เป็นคำถามทางด้าน
นิเสธ ให้คะแนน												
		5	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง							
		4	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	ไม่เห็นด้วย							
		3	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	ไม่แน่ใจ							
		2	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	เห็นด้วย							
		1	คะแนน	สำหรับผู้ตอบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง							

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน กำหนดองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ โดยอาศัยแนวจากทฤษฎี

แรงจูงใจของ Herzberg 10 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในการทำงาน นโยบายและการบริหารของหน่วยงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน ความมั่นคงในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และรายได้ ข้อความของแบบสอบถามชุดนี้เป็นทางค่านิยามทั้งสิ้น และเป็นแบบประมาณค่า 5 อันดับ เช่นเดียวกับตอนที่ 2 การตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบประมาณค่าความพึงพอใจในแต่ละข้อว่ามากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 คะแนน สำหรับผู้ตอบ มากที่สุด
- 4 คะแนน สำหรับผู้ตอบ มาก
- 3 คะแนน สำหรับผู้ตอบ ปานกลาง
- 2 คะแนน สำหรับผู้ตอบ น้อย
- 1 คะแนน สำหรับผู้ตอบ น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ (นอกเหนือจากในตอนที่ 3) และองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข ก่อนนำไปทดสอบกับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง แห่งละ 6 คน โดยในแต่ละแห่งแบ่งเป็นบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประเภทละ 3 คน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความชัดเจนของแบบสอบถาม การเลือกบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยครูเป็นกลุ่มทดสอบเนื่องจาก ห้องสมุดวิทยาลัยครูมีฐานะเหมือนกับห้องสมุดในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กล่าวคือ เป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกัน และประสบปัญหาในเรื่องบุคลากรไม่เพียงพอ ทั้งระดับบรรณารักษ์ วุฒิบรรณารักษศาสตร์ และระดับเจ้าหน้าที่ เช่นเดียวกัน (นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ 2527: 105) บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยครูที่นำแบบสอบถามไปทดสอบมีดังนี้คือ

1. วิทยาลัยครูธนบุรี
2. วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. วิทยาลัยครูพระนคร

4. วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
5. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขและทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์ของ Cronbach ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

$$r = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

n = จำนวนข้อสอบ

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด หรือกำลังสองของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูต 2528 : 43)

ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94 ดังนั้น จึงเป็นแบบสอบถามที่เชื่อถือได้ และเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ในห้องสมุดวิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร 12 แห่ง และใช้บริการทางไปรษณีย์ในห้องสมุดวิทยาเขตในต่างจังหวัด 17 แห่ง ในระหว่างวันที่ 7 มีนาคม 2532 ถึงวันที่ 21 มีนาคม 2532 โดยได้แนบจดหมายเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และพิมพ์ชื่อที่อยู่ พร้อมทั้งติดแสตมป์ไว้ด้านหลังของแบบสอบถามที่ส่งไปห้องสมุดในวิทยาเขตต่างจังหวัด เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดได้รับแบบสอบถามในกรุงเทพมหานครคืนครบถ้วน แต่ห้องสมุดในวิทยาเขตต่างจังหวัดได้รับคืนเพียงครึ่งเดียว จึงต้องส่งจดหมายทวงครั้งที่ 1 และทิ้งระยะเวลาไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ บปรากฏว่าได้แบบสอบถามเพิ่มเติมมาอีกบางส่วน จึงส่งจดหมายทวงครั้งที่ 2 พร้อมทั้งแนบบแบบสอบถามไปใหม่ ได้แบบสอบถามคืนมาเกือบทั้งหมดจากห้องสมุด

วิทยาเขตในต่างจังหวัด 16 แห่ง ยกเว้น ห้องสมุดวิทยาเขตกาฬสินธุ์แห่งเดียวที่ไม่ตอบแบบสอบถาม รวมเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 107 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ได้รับคำตอบไม่สมบูรณ์ 1 ฉบับ ดังนั้น จึงเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทั้งหมด 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.50 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 111 ฉบับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์

สถานภาพ	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป		จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บรรณารักษ์	53	47.75	52	46.85
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	58	52.25	54	48.65
รวม	111	100.00	106	95.50

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences-SPSS) ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยวิเคราะห์และหาค่าสถิติ ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ความพึงพอใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เช่นเดียวกัน

4. องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

5. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด วิเคราะห์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficients)

เมื่อกำหนดค่าต่าง ๆ ช่างต้นแล้ว จึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ